

3. BÖLÜM

•ÖDEME ŞEKİLLERİ

- ÖĞR. GÖR. ORHAN ŞENSES
- osenses@trabzon.edu.tr

Türk Kambiyo Rejiminde, ihracat bedelleri

- Türk Kambiyo Rejiminde, ihracat bedelleri, satış sözleşmesinde belirlenen kurallar ve uluslararası ticari uygulamalar çerçevesinde
- «1. **Peşin Ödeme**»
- “2. **Akreditifli Ödeme**”,
- “3. **Vesaik Mukabili Ödeme**”,
- “4. **Mal Mukabili Ödeme**”,

- “5.Kabul Kredili Vesaik Mukabili Ödeme”,
“6.Kabul Kredili Mal Mukabili Ödeme”
- “(7) . BPO:(BÖY): BANKA ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ:
BANK PAYMENT OBLIGATION:
- şekillerine göre tahsil edilebilir.

Önemli not:

- Ödeme yöntemlerinde:
- **PEŞİN** ödeme için ICC de kural yoktur. Gerek görülmemiştir.
- **MAL MUKABİLİ (AÇIK HESAP)**: için ICC de kural yoktur. Gerek görülmemiştir. %82 ye kadar çıkmıştır.
- **VESAİK MUKABİLİ TAHSİL**: kullanımı çok azdır. Sorunludur. Belge eksik veya kaybı fazla olur.
- **AKREDİTİF**: %14 lere kadar düşmüştür.
- **BPO:(BÖY): BANKA ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ**: bank payment obligation:

1. PEŞİN ÖDEME:

- Peşin ödemedede;
- **taraflar aralarında anlaştıktan sonra,**
- ithalatçı tarafından hemen mal bedeli ödenmekte,
- **daha sonrada ,**
- ihracatçı malları ithalatçıya göndermektedir.
 - **ÖNCE ÖDEME SONRA MAL**

- 1.a. Nakit ödeme:
- İhracat bedelleri **nakit olarak** ithalatçı, ihracatçı veya onların kanuni temsilcileri tarafından yurda getirilebilmektedir. (elden)
- İhraç bedellerinin bu şekilde getirilmesi halinde, gümrükten yurda giriş yapılırken gümrük yetkililerine beyan edilmesi ve söz konusu **efektiflerin** ihracat bedeli olduğuna dair **Nakit Beyan Formu (NBF)** düzenlenmesi gerekir.

- 1.b: Havale ile ödeme:
- İthalatçı ihracatçıya ödemeyi bankalar yoluyla yapmaktadır.
- İthalatçı kendi bankasına mal bedelini yatırarak, ihracatçının bankasına transferi için talimat verir.
- Havale, peşin ödeme yöntemleri içinde en fazla tercih edilenidir.

- **1.c: prefinansman:**

- (ihracatçının bankası ithalatçıya bir ödeme garantisi vermektedir)
- 1. a ve 1.b de açıklanan;
- Havale şeklinde VE peşin ödemede;
- **ithalatçı büyük risk altındadır.**
- **ÇÜNKÜ İHRACATÇI PARAYI ALDIKTAN SONRA MALI GÖNDERMEYEBİLİR.**
-

- 1.c: prefinansman:
- **ÇÜNKÜ İHRACATÇI PARAYI ALDIKTAN SONRA MALI GÖNDERMEYEBİLİR.**
- Bu durumda (malı kesin göndermediği durum) (yani para iadesi gereken durumda):
- **İHRACATÇI İTHALATÇININ PARASINI GERİ İADE ETSE BİLE,**
- ithalatçının bu süre içinde faiz kaybına uğraması söz konusudur.

- Prefinansmanda, havale ile ödemeden farklı olarak;
- ihracatçının bankası ithalatçıya bir ödeme garantisi vermektedir. (mal gönderilmedi para iadesi gerekirse)
 - Bu garantiye göre;
 - ihracatçının malın ihracatını gerçekleştirmemesi halinde; (ki paranın iadesi gerekiyor)
 - ihracatçının bankası; (ithalatçının gönderdiği para)
 - prefinansman amacıyla gelen ana parayı gecikme faiziyle birlikte geri ödemek zorundadır.

2.Akreditifli ödeme

- Uygun vesaiik ibrasıyla ödeme taahhüdüdür.

2.Akreditifli ödeme

- U.A. ticarete en sık kullanılan ödeme şekli idi. (%14 lere düştü)
- Akreditif, ithalatçının verdiği talimat doğrultusunda,
- ithalatçının çalıştığı bankanın belirli bir tutar ve belirli bir vade için istenilen şartların yerine getirilmesi
- ve
- ihracatçı tarafından ihraç edilen malların ihracına ilişkin belgelerin ibrazı karşılığında
- ihracatçıya ödeme yapılacağını taahhüt etmesidir.

AKREDİTİF NEDİR?

1.Akreditifli ödeme

RAMBURSMAN BANKASI

- Bir borcu geri ödemekle yükümlü banka.
- Örneğin, **a bankasının** açtığı akreditife teyid ekleyen **b bankasına** karşı yine a bankasının muhabiri olan **c bankasının** vadesinde ödemeyi yapmakla görevlendirilmesidir. (**c b** ye garanti veriyor)
- **Rambursman teyidi ise c bankasının** bu edimi gerçekleştireceğine dair garanti vermesidir.
- **yani c bankası a bankasının riskini alır ve o ödemeyi gerçekleştirmese dahi onun yükümlülüğünü ödemeyi peşinen taahhüt eder.**

Akreditife ek

- Vesaik mukabili güvencedir.
- Alıcının (M) bankasının satıcı (X) ile anlaşma yapmasıdır.
- Alıcının bankası(M'nin bankası) satıcıya (X ya):
- «Sen benim şartlarımı (ki bu şartları alıcıdan alır) yerine getirirsen alıcı ödemez ise ödemeyi ben yapacağım» der.

- **Teyitsiz akreditifte** ülke ve banka riski vardır.
- Örneğin; **Afrika ülkeleri risklidir, bankaları da öyle.**
- **Confirm:** teyitli
- **Without:** teyitsiz.
- Akreditifte rezerv dünya ortalaması %70 seviyelerindedir.
- **Ancak %30 u parasını sorunsuz alabiliyor.**

3. Vesaik mukabili ödeme

- Mal bedeli tahsil edildikten veya
- tahsilat için istenilen güvencenin alınmasından sonra **VESAİKLERİN (BELGELERİN) ALICIYA** teslim edilir.
- **Banka ihraç bedelini (ithalatçıdan) tahsil ettikten sonra **VESAİKLERİ İTHALATÇIYA** teslim eder.**
 - İthalatçı vesaikleri (konşimento vb.) aldıktan sonra ancak malını çekebilir.

3. Vesaik mukabili ödeme

Vesaikler/belgeler

- **ASIL BELGELER:**

- Fatura (malın satıldığını gösterir)
- ve
- Konşimento (malın sevk edildiğini) dur.

- **DİĞER BELGELER:**

- ATR
- MENŞE
- ÇEKİ LİSTESİ vd

Önemli not:

- Satıcı belgeleri/vesaikleri bankasına gönderir.
- Belgeler kaybolabilir, alıcı belgeleri almayabilir,
- vb. sebeplerle;
- Ya satıcı (X)
- Ya da satıcı bankası (x'nin bankası);
- «**BU SATIŞ ICC KURALLARINA TABİDİR**» yazmalıdır.
- Herhangi bir problemde ICC devreye girip çözer.

- **Vesaik Mukabili Ödemenin Temel Özellikleri**
- Vesaik mukabili ödemeler **akreditiflere oranla daha az karmaşık bir yapıya sahiptirler.**
- Vesaik mukabili ödemedede bankalar vesaiklerin dolaşımında etkin olarak rol alsalar da **vesaiklerin kontrolü ve ödemenin yapılıp yapılmaması konusunda hiçbir sorumlulukları yoktur.**
- **Akreditiflerin aksine bankalar ihracatçıya herhangi bir ödeme garantisi vermezler.**

- **Akreditiflerin aksine vesaikler bankalarca incelenmemektedir.**
- **Bu durum ithalatçı açısından risk oluşturmaktadır.**
- Bazı taşıma şekillerinde vesaik mukabili ödeme ihracatçılar için akreditiflere nazaran bir kat daha tehlikeli bir durum arz etmektedir.

4. Mal mukabili ödeme

- Bu ödeme yönteminde;
- ithalatçı tarafından mallar teslim alındıktan sonra malların **bedeli** ödenir.

4. Mal mukabili ödeme

- Bu ödeme yöntemi ithalatçı için en avantajlı, ihracatçı için ise en riskli yöntemdir.
- Bu yöntemde de tarafların uzun dönemdir iş yapması, birbirlerini iyi tanınması ve aralarında güven tesis edilmiş olması esastır.
- Bu yöntem daha çok alıcının güçlü olduğu durumlarda kullanılır.

4.Mal mukabili

- **Mal mukabilinde satıcı (X) alacağını aşağıdaki şekillerde garanti altına alabilir:**

- (mallar gittiya alıcı ödemezse):

- Faktöring (alacak hakkının satılması)
- Stand by anlaşması
- Sigorta
- Garanti fonu
- Mal mukabili dünya genelinde % 80 lere ulaşmıştır.

Faktöring

Mal mukabilinde satıcı (X) alacağını aşağıdaki şekillerde garanti altına alabilir

- Faktoring, firmaların mal ve hizmet satışlarından doğan yurt içi ve yurt dışı vadeli alacaklarının faktoring şirketi tarafından temlik (**Bir malın mülkiyetinin bütün haklarıyla alacaklıdan başka bir kişiye devredilmesine temlik denir. Kelime anlamı olarak da mülk olarak verme şeklinde kullanılır. Genelde bir borcun ödenmesi için yapılır.** <https://www.milliyetemlak.com/dergi/temlik-nedir/>) alınarak garanti, alacak ve tahsilat yönetimi, finansman hizmetlerinin bir arada sunulduğu komple bir finansman yöntemidir.

faktöring

- Tahsilat ve Alacak Yönetimi:
- Alacaklar, temlik yoluyla faktoring şirketine geçtiği için tahsilat işlemleri faktoring şirketi aracılığıyla yapılır.
- Böylece faktoring şirketi alacak yönetimini de üstlenmiş olur.

Alacağın temliki

Mal mukabilinde satıcı (X) alacağını aşağıdaki şekillerde garanti altına alabilir

- Borç ilişkisinde yer alan alacaklının alacağını üçüncü kişiye devretmesidir.

Stand By Anlaşması nedir

Mal mukabilinde satıcı (X) alacağını aşağıdaki şekillerde garanti altına alabilir

- Bu anlaşma; bir devlet ve IMF arasında yapılır. Anlaşmayı imzalayan ülkenin bazı şartları onaylamasıyla IMF'den borç para alması işlemidir. IMF koyduğu şartların kontrolü amacıyla o ülkeyi devamlı ziyaret eder. IMF bir ülkeye güven duymuşsa ve stand by antlaşması sonucu tutulması gereken sözler tutulmuşsa, kredi dilimlerini serbest bırakır.
- IMF'in , bu antlaşmayı imzalayan ülkeyi rahatsız etme hakkı bulunur.

Stand By Anlaşması nedir

- Ülkemiz IMF ile 2002'den günümüze kadar karşılıklı Stand By anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşma sonucu verilen bazı ekonomik ödevler IMF ile anlaşma sonucu belirlenir. 2002'den önceki dönemde ise IMF ile tek taraflı birkaç yıllık sözleşmeler yapılıyordu. Şimdiler de ise bu değişti ve karşılıklı bilgi alışverişine dayalı sözleşmeler yapılmaktadır.

KGF

Mal mukabilinde satıcı (X) alacağını aşağıdaki şekillerde garanti altına alabilir

- Kredi Garanti Fonu (KGF), küçük ve orta ölçekli işletmeler için sağladığı kefaletle bu işletmelere destek vermekte, yatırımlarının ve işletmelerinin finansmanında banka kredisi kullanmalarını mümkün hale getirmekte.

KREDİ GARANTİ FONU (KGF)

Mal mukabilinde satıcı (X) alacağını aşağıdaki şekillerde garanti altına alabilir

- Kredi Garanti Fonu (KGF), küçük ve orta ölçekli işletmeler için sağladığı kefaletle bu işletmelere destek vermekte, yatırımlarının ve işletmelerinin finansmanında banka kredisi kullanmalarını mümkün hale getirmekte.

5.Kabul Kredili MAL MUKABİLİ Ödeme

- İhraç edilen malın bedelinin;
- malın ithalatçı tarafından teslim alınmasından
ve poliçeyi kabul etmesinden sonra poliçe
vadesinde ödemenin gerçekleştiği bir ödeme
şeklidir

5.Kabul kredili mal mukabili

5.Kabul Kredili Mal mukabili

6.Kabul Kredili VESAİK MUKABİLİ Ödeme (Acceptance Credit)

- Mal bedelinin belli bir vadede ödenmesini taahhüt eden ve bu ödemeye bir Poliçenin araç olduğu ödeme şeklidir.
- Bir başka ifade ile kabul kredisi satılan malın bedelinin bir poliçeye bağlandığı vadede satıcıya ödendiği bir ödeme şeklidir.

Kabul kredili ödeme (mal ve vesaik mukabili)

Police tanımı

- Police belirli bir kiři emrine, diğeri bir kişiye verilen ödeme yetkisini kapsayan bir senettir.
- 3 taraf vardır:
- 1. keşideci
- 2. borçlu
- 3. alacaklı

- Poliçede üç taraflı ilişkiyi düzenleyen bir senettir. Senedi düzenleyen (1) keşideci, bir kişiye (2) borçlu iken diğerinden (3) alacaklıdır.
- **Orhan İdris e borçlu, Ali den alacaklı.**
- Keşideci (Orhan) alacaklı olduğu kişiye (Ali) hitaben düzenlediği senedi borçlu olduğu kişiye (İdris) teslim eder.
- Borçlu(Ali) senedi kabul ettiğinde keşideci(Orhan) aradan çekilmiş olur.(ali orhan ın idris e olan borcunu üzerine aldı)
- Borçlu(Ali) isterse borcunu keşideciye(Orhan) veya diğer alacaklıya(İdris) ödemekte serbesttir.

7.BPO

Bank **P**ayment **O**bligation

Banka Ödeme Yükümlülüğü

- **BPO:**
- **AKREDİTİFİN GÜVENCESİNİ;**
- **MAL MUKABİLİNİN KOLAYLIĞI ,**
- **İLE BİRLEŞTİREN YENİ BİR ÖDEME
SİSTEMİDİR.**
- **Evraklar, bankalar ve ihracatçı / ithalatçı
arasında elden değil de elektronik ortamda
dolaşır. Kağıt israfı da ortadan kalkar.**
- **Evrak eksikliği, yanlışlığı olmadığı için zaman
açısından da avantaj sağlanır.**

bpo

BPO Neden Var? (Bank Payment Obligation)

- Türkçe karşılığı Banka Ödeme Yükümlülüğü olarak geçen BPO bir bankacılık ödeme ürünüdür. Bu ürünün ortaya çıkmasının ilk sebebi ise dış ticaret gerçekleştirilmesinde banka garantisi olmayan ödeme yöntemlerine olan mal mukabil ve vesaik mukabil ödemeleri için banka güvencesi vermesi ve finansman desteği sağlamasıdır.

BPO

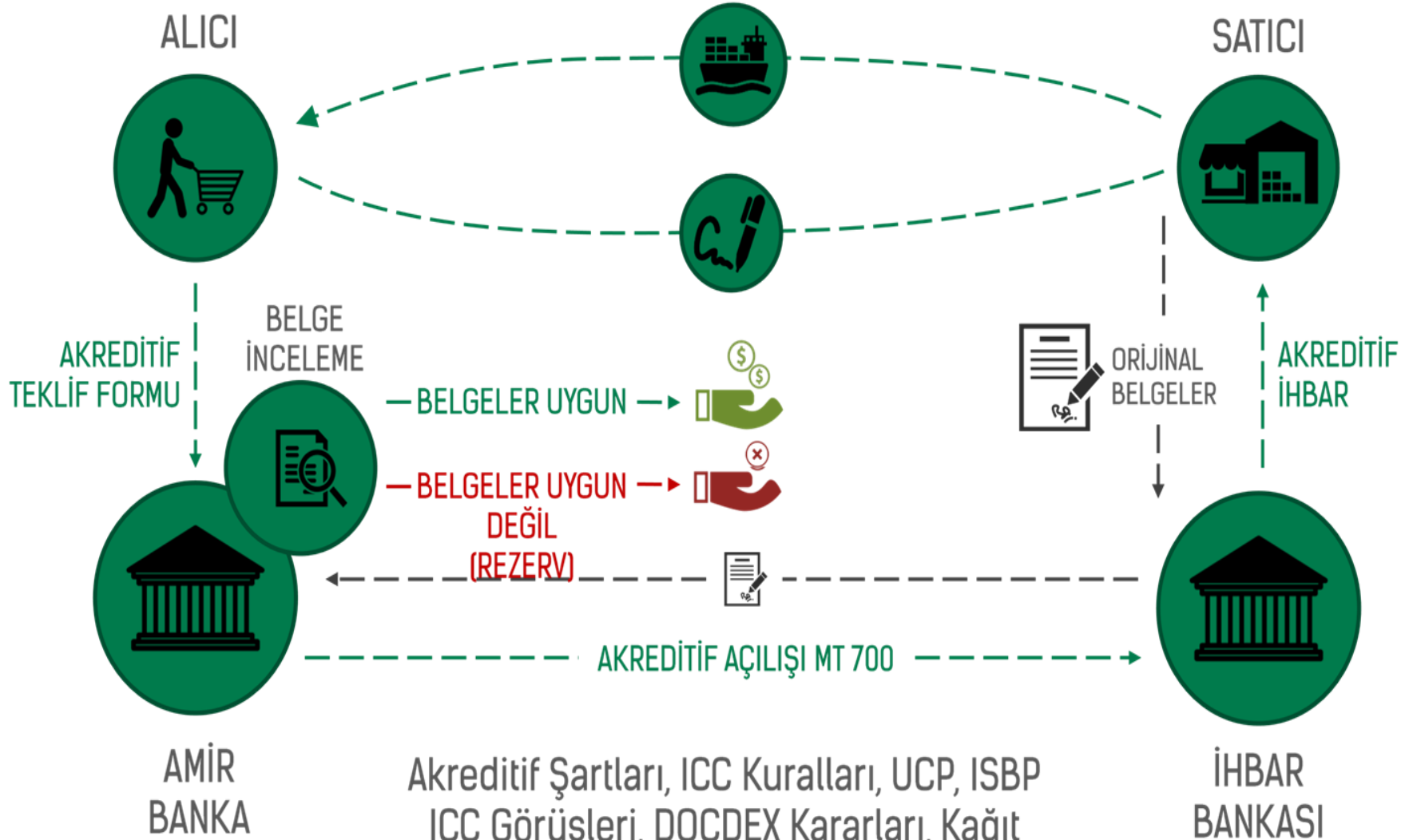
BPO NEDEN ORTAYA ÇIKTI?

	KULLANIM	HIZ	BANKA GÜVENCESİ
PEŞİN	KOLAY 	HIZLI 	YOK
MAL MUKABİLİ	KOLAY 	HIZLI 	YOK
VESAİK MUKABİLİ	KOLAY 	YAVAŞ 	YOK
AKREDİTİF	ZOR 	YAVAŞ 	VAR
BPO	KOLAY 	HIZLI 	VAR

BİR MAL MUKABİLİ SÜRECİ

BİR AKREDİTİF SÜRECİ

Akreditif Şartları, ICC Kuralları, UCP, ISBP
ICC Görüşleri, DOCDEX Kararları, Kağıt
Belgeler, Rezerv, Gecikme, Kaybolma

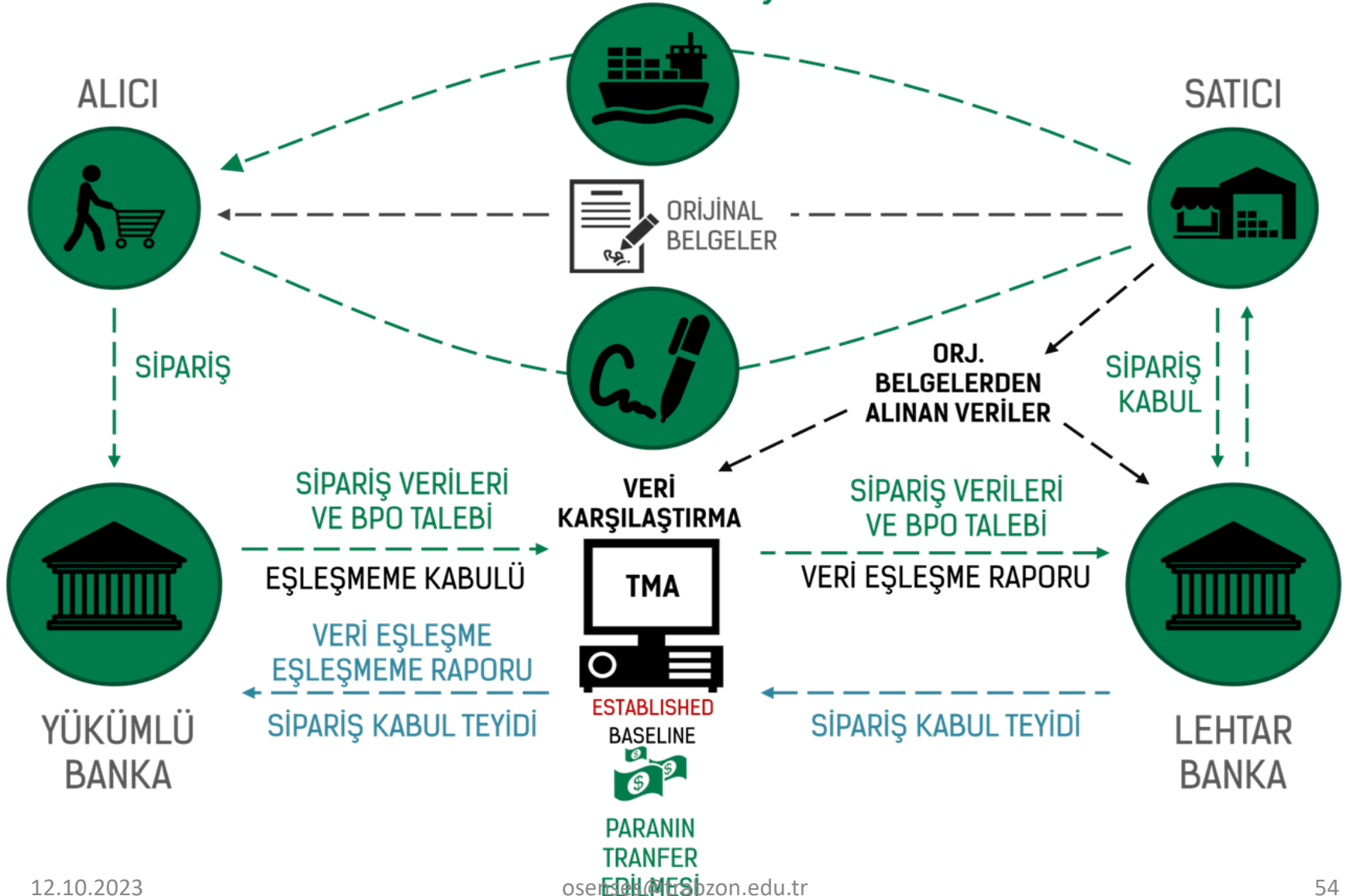
BANKANIN REZERV KOYMASI

- REZERV SEBEPLERİ

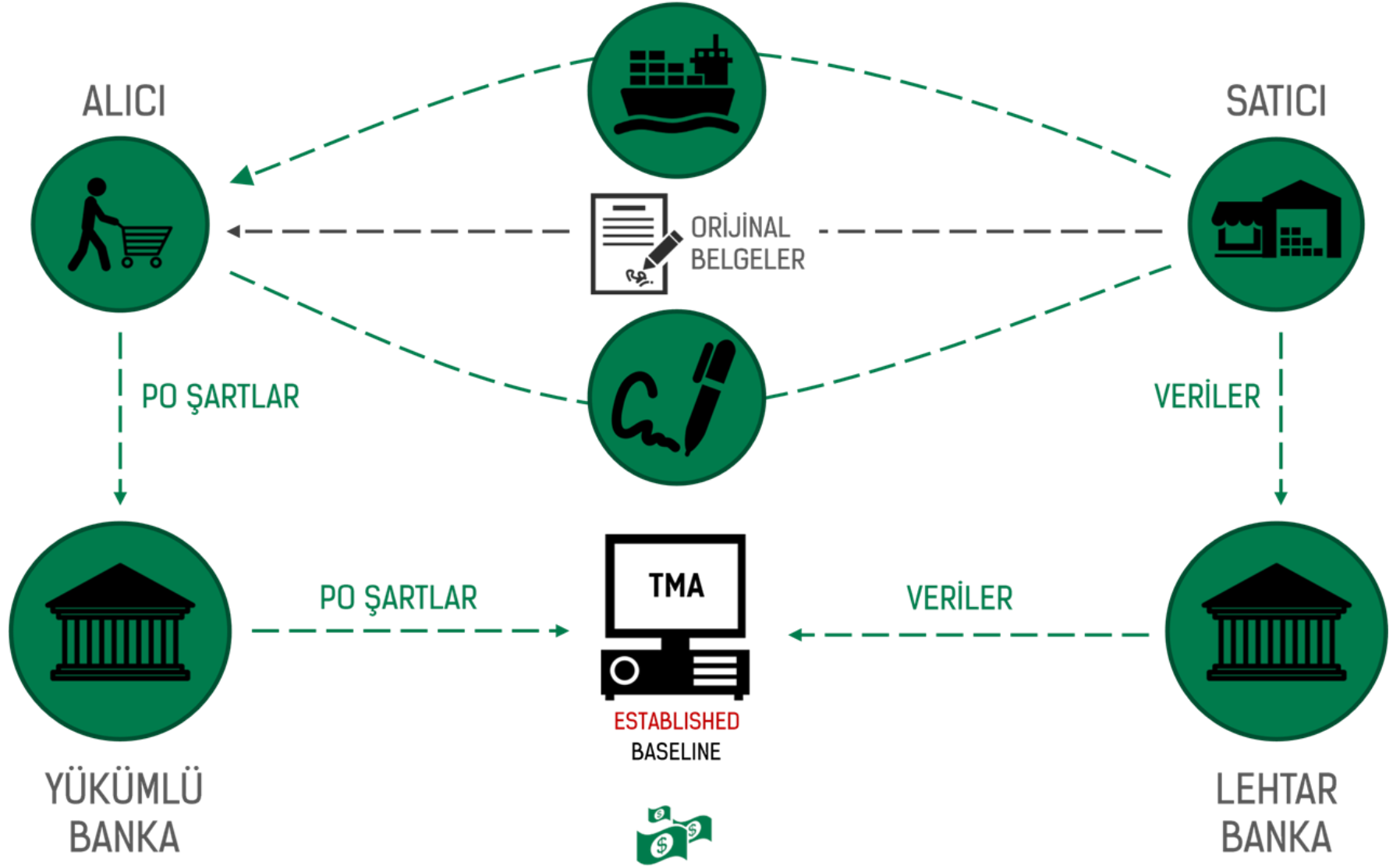
REZERV KONUSU	REZERV NEDENİ	SORUMLULUK
Tutarsız Bilgiler	Aynı konu ile ilgili olarak farklı dökümanlarda birbiriyle örtüşmeyen bilgilerin yer alması	İhracatçı
Belge Eksikliği	Akreditifte istenilen belge ibraz edilmemiş	İhracatçı
Geç İbraz	Vesaiklerin akreditifte belirtilen süreden daha sonra ibraz edilmesi	İhracatçı
Konşimento Taşıyıcı Belirtmiyor	Taşıyıcı ismi konşimentoda belirtilmemiş veya	Taşıyıcı
Konşimento Yetkisiz Olarak İmzalanmış	Konşimento taşıyıcı adına imzalanmamış	Taşıyıcı
Doğru Olmayan Bilgi	Belgeler üzerindeki bilgiler akreditif ile uyumsuz	İhracatçı
Akreditif Vadesinin Dolması	Vesaiklerin akreditif vadesi dolduktan sonra ibraz edilmesi	İhracatçı
Geç Yükleme	Yüklemenin akreditifte belirtilen günden daha sonra yapılması	İhracatçı / Taşıyıcı
Yanlış Mal Tanımı	Vesaiklerde akreditifteki mal tanımından farklı bir tanımın kullanılması	İhracatçı
Cironun Eksikliği	Cirolanması gereken vesaiklerin cirolanmaması	İhracatçı

BİR BPO SÜRECİ

PO Alıcıdan Geliyor

ÖZETLE BPO...

BPO nedir ve nasıl çalışır?

- BPO YUKARIDA DA BELİRTTİĞİMİZ GİBİ MEVCUT ÖDEME YÖNTEMLERİNİN YERİNİ ALAN BİR ÖDEME YÖNTEMİ DEĞİLDİR, mevcut finansman çözümlerini tamamlayan **alternatif bir enstrümandır.**
- Bazıları BPO'nun elektronik bir akreditif veya basitleştirilmiş bir akreditif olduğunu söyleseler de tam olarak doğru değildir, **kendine özgü bir yöntem olarak görülmesi daha doğru olacaktır.**

- BPO yeni ICC Kurallarında (URBPO) şu şekilde tanımlanmaktadır; (uniform rules....)
- **Yükümlü Banka'nın** (Obligor Bank) elektronik ortamda **Lehtar Banka'dan** (Recipient Bank) aldığı verileri **Oluşturulmuş Veritabanı** (Established Baseline) de belirlenen elemanlar (şartlar) ile uygunluk sağlaması üzerine Lehtar Banka ya ödeme yapacağına, vadeli ödeme yükümlülüğüne gireceğine ve belirlenen tutarı vadede ödeyeceğine ilişkin geri dönülmez ve bağımsız bir taahhüdüdür.

- BPO'nun alıcılar için avantajları;
 - BPO ile şirketler işlem kolaylığı,
 - zamanında ödeme,
 - işi geliştirme,
 - finansman imkanları,
 - ICC Kuralları,
 - SWIFT gücü ve ISO Standartları ile tanışacaktır.
 - BPO ile ilgili detaylı bilgiler ve sıkça sorulan sorular www.swift.com adresinden alınabilir.
-
- Bpo işleyişi için bkz. Masaüstü abdurrahman özalp